

Kriminaliteta in kriminalistično delo v letu 2001¹

Staš Svetek²

V letu 2001 se je obseg kriminalitete, ki jo je obravnavala policija, povečal, kar je posledica doslednejšega vlaganja kazenskih ovadb za lažja kazniva dejanja in večjega števila deliktov odvisnikov od prepovedanih drog. Policija je preiskala več kaznivih dejanj z milejšim poseganjem v prostost osumljencev. Teroristični napad na ZDA je posredno vplival tudi na policijsko delo na področju kriminalitete. V okviru mednarodnega boja s terorizmom je policija zagotavljala varnost objektov in izvajala preventivne naloge.

Statistični podatki kažejo, da so bili prebivalci Slovenije še vedno razmeroma varni pred kriminaliteto, vendar se uresničujejo napovedi strokovnjakov o stopnjevanju organiziranosti in povezovanju storilcev kaznivih dejanj iz različnih držav, naraščanju kriminalitete z elementi psihičnega in fizičnega nasilja ter izkoriščanju novih, zlasti komunikacijskih tehnologij in opreme za izvrševanje kaznivih dejanj. Tokovi ilegalnih migracij prek Slovenije so se umirili, nadaljevalo pa se je naraščanje zlorabe prepovedanih drog in t.i. sekundarne kriminalitete, ki iz nje izvira. Zlasti zaskrbnjuječe je bilo naraščanje nasilja in zlorabe drog med mladimi.

Policija je leta 2001 državnemu tožilstvu posredovala kazenske ovadbe in poročila v dopolnitev kazenske ovadbe za 74.795 (67.617) kaznivih dejanj, pri katerih je utemeljila sum, da so bila storjena v tem ali prejšnjih letih, kar je za 10,6 % več kot leto pred tem. Med njimi se je najbolj povečalo število drobnih premoženjskih deliktov, kaznivih dejanj neupravičene proizvodnje in prometa z mamili, lahke telesne poškodbe, ogrožanja varnosti, grdega ravnanja, spolnega napada na osebo, mlajšo od petnajst let itd.

Ključne besede: kriminaliteta, kriminalitetna statistika, kazniva dejanja, ovadeni osumljenci, policija, kriminalistično delo, Slovenija

UDK: 343.3/7 (497.4) »2001«

METODOLOGIJA

Članek izhaja iz poročila o delu policije na področju kriminalitete v letu 2001. Poročilo je bilo pripravljeno v skladu z novim metodološkim navodilom za izdelavo letnih in polletnih poročil o delu policije. Navodilo narekuje, da morajo biti poročila o delu policije, notranjih organizacijskih enot generalne policijske uprave (GPU), policijskih uprav (PU) in policijskih postaj enotno strukturirana po funkcionalnemu načelu: po delovnih področjih oziroma dejavnostih in ne po notranji organiziranosti policijskih enot. Podlaga za pripravo poročil o delu so podatki iz podatkovnih baz centralnega računalnika policije in drugi podatki policijskih enot. Podatki iz podatkovnih baz centralnega računalnika morajo biti pridobljeni januarja za letna oziroma julija za polletna poročila, in sicer v časovnem intervalu, ki ga določi generalni direktor policije in v katerem so statistične računalniške baze zamrznjene. Statistične podatke za obravnavano letno ali polletno obdobje se praviloma prikaže primerjalno za obdobje dveh let, kadar je smiselno pa za obdobje petih let. V poročilih o delu na področjih, kjer informacijski sistem še ne zagotavlja korektnih letnih in polletnih primerjav, je treba navesti primerljive

podatke iz poročil za prejšnja letna ali polletna obdobja (statistične baze na teh področjih se namreč po poteku obravnavanega letnega ali polletnega obdobja spreminjajo in dopolnjujejo, zato podatki niso primerljivi s podatki za enako obdobje prejšnjih let). Policijsko delo je treba statistično prikazati glede na enoto, ki je obravnavala varnostne dogodke in izvajala ukrepe, ter glede na čas obravnave (vložitve kazenske ovadbe ali poročila državnemu tožilstvu).

Kriminalitetni podatki so iz evidenc, ki jih vodi in vzdržuje policija: evidence ovadenih oseb in kaznivih dejanj, evidence zaznav kaznivih dejanj in evidence dogodkov. Podatki ne zajemajo kaznivih dejanj, katerih posledice so prometne nesreče, ki so vodena posebej, niti kaznivih dejanj, ki jih povzročijo otroci, ker le-ti niso subjekt kazenskopravne odgovornosti.

Podatki ne odražajo celotne kriminalitete, saj so odvisni od subjektov, ki kazniva dejanja prijavljajo, odkrivajo in obravnavajo. Številnejša od uradnih podatkov so zlasti dejanja, pri katerih formalno ni žrtve (npr. trgovanje s prepovedanimi drogami) in pri katerih žrtev ni vedno pripravljena prijaviti dejanja (spolni delikti, dejanja z manjšo premoženjsko škodo, ipd.). Statistični podatki odražajo zlasti stopnjo prijavljanja in odkrivanja inkriminiranih pojavov v družbi. Prijavljanje je odvisno od strpnosti ljudi do posameznih oblik delinkventnega ravnanja, občutka ogroženosti, obsega oškodovanja ter zaupanja v policijo in pravosodje, medtem ko je odkrivanje odvisno zlasti od učinkovitosti policije.

Vir statističnih podatkov so zamrznjene računalniške baze, saj podatki iz tekočih baz niso primerljivi s preteklimi obdobji.

¹ Zaradi metodologije zbiranja podatkov in poročanja o kriminaliteti, ki ne omogoča natančne razmejitev med varnostnimi razmerami in policijskim delom, so prikazani statistični podatki o kaznivih dejanjih prepleteni s podatki o kriminalističnem delu.

² Staš Svetek, višji kriminalistični inšpektor Uprave kriminalistične policije v Generalni policijski upravi Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije, Štefanova 2, 1000 Ljubljana.

ji. Postopki pri kaznivih dejanjih praviloma trajajo dalj časa, zato se podatki o preteklih obdobjih v tekoči bazi nenehno spreminjajo. Hitrost sprememb je obratno sorazmerna s časom, ki je pretekel od zaključka prikazanega statističnega obdobja. Podatki za oddaljena obdobja so bolj ali manj dokončni, medtem ko so za bližnjo preteklost bolj ali manj nepopolni. Pri nekaterih vrstah kriminalitete (npr. pri gospodarski kriminaliteti) so odstopanja med takoj znanimi in naknadno pridobljenimi podatki zelo velika, zato primerjava tekočih podatkov za različna obdobja ni ustrezna. Podatki o kriminaliteti v letu 2001 so bili zamrznjeni 12. januarja naslednje leto, kar pomeni, da statistika ne izkazuje naknadno zbranih podatkov o tem letu, ki so bili evidentirani po zamrznitvi.

Zaradi uvedbe novega informacijskega sistema policije za delo na področju kriminalitete (novembra 1999) je bil spremenjen način statističnega prikazovanja kaznivih dejanj. Informacijski sistem vsebuje nekatere podatke, ki pred tem niso bili računalniško evidentirani, po drugi strani pa ne vsebuje več vseh podatkov iz starih računalniških baz. Zato nekaterih podatkov ni mogoče primerjati z obdobji pred uvedbo novega sistema, drugih (npr. poklica in izobrazbe osumljencev) pa sploh ni več mogoče spremljati. Število v posameznem obdobju storjenih in/ali obravnavanih kaznivih dejanj je prikazano po času storitve oz. po času, ko je policija zanje podala kazenske ovadbe, in ne po času evidentiranja v računalniški sistem, kot je bilo pred uvedbo novega sistema. Informacijski sistem policije s področja kriminalitete je bil tudi leta 2001 še brez ustreznega podsistema za zagotavljanje kakovosti podatkov in brez strokovno usklajene aplikacije za pripravo statističnih baz in preglednic. Tako npr. ni bilo mogoče točno ugotoviti, za koliko kaznivih dejanj je policija v določenem obdobju vložila kazenske ovadbe ali poročila državnemu tožilstvu in koliko jih je še preiskovala, niti ni bilo možno statistično ločiti ovadenih osumljencev od osumljencev, pri katerih je obstajal sum, da so storili kaznivo dejanje, vendar jih policija (še) ni ovadila državnemu tožilstvu. **Zato so statistični podatki o kaznivih dejanjih in osumljencih zgolj orientacijski, primerjalni podatki iz predhodnih let pa se lahko razlikujejo od podatkov v takratnih poročilih.**

Kriminalitetna statistika je večinoma »output statistika«. Prikazuje kazniva dejanja, za katera je policija podala kazenske ovadbe državnemu tožilstvu (dejanja, za katera obstaja utemeljen sum, da gre za kazniva dejanja) na podlagi datuma zaključnih dokumentov predkazenskega postopka (dokumenti, datirani z letnico 2001, ki jih je policija evidentirala do zamrznitve podatkovnih baz). Število kaznivih dejanj, ki so jih obravnavale posamezne policijske enote, ni enako številu kaznivih dejanj, ki so bila tam storjena, saj pristojnost območnih policijskih enot ni vezana izključno na kraj storitve kaznivega dejanja.

Policija evidentira organizirano kriminaliteto tako, da se stavljaec kazenske ovadbe presodi na podlagi znanih oko-

liščin o konkretnem primeru in meril za identifikacijo organiziranega ozadja kriminalne dejavnosti, ali je konkretno kaznivo dejanje bilo posledica organizirane dejavnosti ali ne. V skladu z mednarodnimi izkušnjami in priporočili so pripravljena merila organizirane kriminalitete. Po teh merilih je kaznivo dejanje posledica organizirane kriminalne dejavnosti, če ga je (so) storil(i) član(i) skupine, za katero morajo biti sočasno podani naslednji pogoji:

1. organiziranost skupine,
2. notranja pravila ravnanja,
3. podjetniški način delovanja,
4. pridobivanje premoženjske koristi in/ali družbene moči zaradi ustvarjanja dobička z izvrševanjem uradno pregonljivih kaznivih dejanj.

Poleg tega mora biti izpolnjen vsaj še eden od naslednjih pogojev:

1. vpliv organizirane kriminalne skupine na politiko, državno upravo, sodstvo, gospodarstvo ali medije,
2. uporaba nasilja ali korupcije,
3. delovanje na mednarodni ravni.

Kazniva dejanja, ki jih člani skupine storijo samoiniciativno, ne pomenijo organizirane dejavnosti.

Celotno kriminaliteto sestavljajo splošna (krvni, spolni, premoženjski delikti) gospodarska (poslovne goljufije, zlorabe položaja ali pravic...) in posebne oblike kriminalitete (računalniška kriminaliteta, prepovedane droge, orožje in razstrelilne snovi, ilegalne migracije, ponarejanje denarja, prostitucija, korupcija ...). Poleg tega sta prikazani tudi organizirana in mladoletniška kriminaliteta, ki lahko obsegata katerokoli od prvih treh oblik. Metodologija statistične obdelave podatkov ne omogoča ločenega prikaza števila obravnavanih kaznivih dejanj splošnih in posebnih oblik kriminalitete niti gospodarske in računalniške kriminalitete.

1 VARNOSTNE RAZMERE IN POLICIJSKO DELO NA PODROČJU KRIMINALITETE

1.1 Splošne značilnosti

Slovenija je v primerjavi z drugimi evropskimi državami zmerno obremenjena s kriminaliteto, vendar se struktura in obseg kaznivih dejanj razmeroma hitro spreminjata. Število za posameznika in družbo najnevarnejših deliktov narašča, povečuje se nasilnost storilcev, kakor tudi fizične, psihične in materialne posledice pri žrtvah in oškodovancih. Na pojavne oblike kriminalitete vpliva tihotapljenje ilegalnih prebežnikov, stopnjevanje organiziranosti in profesionalnosti storilcev kaznivih dejanj, naraščanje števila odvisnikov od prepovedanih drog ipd. Hiter razvoj komunikacijskih sredstev in migracijski tokovi omogočajo širitev mednarodne kriminalne in tudi teroristične dejavnosti. Predvidoma bo v naslednjih letih

ogroženost ljudi s tradicionalnimi oblikami kriminalitete ostala na enaki ravni, več pa bo organiziranih in s koristoljubjem pogojenih oblik kriminalitete mednarodnih razsežnosti. Nanjo bo najbolj izrazito vplival povečan imigracijski pritisk iz držav, ki ne bodo zajete v evroatlantske integracije, mednarodni boj s terorizmom, povečan promet prek Slovenije in nadaljnje socialno razslojevanje v državi.

V letu 2001 je delo policije na področju kriminalitete potekalo v podobnih okoliščinah kot leto pred tem. Tokovi ilegalnih migracij prek Slovenije so se sicer umirili, nadaljevalo pa se je naraščanje zlorabe prepovedanih drog in t.i. sekundarne kriminalitete, ki iz nje izvira, kar je zaostriilo varnostne razmere. Med pomembne okoliščine, ki so vplivale na delo policije, sodi tudi vključitev Slovenije v mednarodni boj proti terorizmu. Pri tem so policisti zagotavljali varnost ustanov in objektov, preverjali sumljive pisemske pošiljke ipd.

Težišče kriminalistične dejavnosti je bilo namenjeno odkrivanju in preiskovanju hujših in zapletenih kriminalnih primerov. K uspešnemu odkrivanju in dokazovanju kriminalne dejavnosti je med drugim pripomoglo intenzivno sodelovanje z državnimi tožilci, ki je bilo formalizirano s strokovnim navodilom o sodelovanju policije in državnega tožilstva pri odkrivanju in pregonu storilcev kaznivih dejanj. Pri preiskovanju hujših in organiziranih kaznivih dejanj se je kot zelo uspešna izkazala kombinacija klasičnih ter prikritih metod in ukrepov, kar je omogočilo zbrati dovolj dokazov za kazenske ovadbe, na podlagi katerih je bil odrejen pripor za organizatorje in izvajalce kaznivih dejanj. Policija je okrepila različne oblike sodelovanja v okviru Interpola in Europol, sodelovanja na podlagi bilateralnih sporazumov ter sodelovanja v okviru drugih ustanov ali pobud za preprečevanje mednarodnega kriminala, zlasti na področju terorizma in nedovoljene trgovine ter tihotapljenja ljudi in prepovedanih drog.

Policija je, do zamrznitve podatkovnih baz, na podlagi prijav in lastnega dela evidentirala 87.485 (84.787) **varnostnih dogodkov**, pri katerih je obstajal sum, da je bilo v letu 2001 storjeno kaznivo dejanje, kar je za 3,2 % več kot leto pred tem. Med njimi je bilo 78 (86) dogodkov s sumom storitve kaznivega dejanja umora, 112 (117) s sumom k.d. posilstva, 449 (465) s sumom k.d. posebno hude in hude telesne poškodbe, 534 (513) s sumom k.d. rop, 16.109 (16.671) s sumom vloma, 802 (947) s sumom k.d. prepovedanega prehoda čez državno mejo in 1.700 (1.471) s sumom zlorabe prepovedanih drog.

V letu 2001 je policija državnemu tožilstvu posredovala kazenske ovadbe in poročila v dopolnitev kazenske ovadbe zaradi 74.795 (67.617) **kaznivih dejanj**, pri katerih je utemeljila sum, da so bila storjena v tem ali prejšnjih letih (v nadaljevanju: obravnavana kazniva dejanja), kar je za 10,6 % več kot leto pred tem. Med njimi je bilo obravnavanih 61 (75) kaznivih dejanj umora, 82 (86) k.d. posilstva, 416 (431) k.d. posebno hude in hude telesne poškodbe, 503 (474) k.d. rop, 15.617 (15.961) vlovov, 720 (871) k.d. prepovedanega pre-

hoda čez državno mejo in 1.537 (1.370) k.d. zlorabe prepovedanih drog. Policija je v letu 2001 državnemu tožilstvu posredovala tudi poročila o 11.194 (14.875) domnevnih kaznivih dejanjih iz tega in prejšnjih let, pri katerih ni potrdila suma storitve oz. ni bilo podlage za kazenski pregon, kar je za 24,7 % manj kot leto pred tem.

Zaradi suma storitve kaznivih dejanj je policija ovadila 19.439 (18.676) oseb, medtem ko je pri 52,9 (53,1) % obravnavanih kaznivih dejanj vložila ovadbe zoper neznane osumljence. Med **ovadenimi osebami** je bilo 18,7 (8,4) % povratnikov, 13,7 (15,7) % mladoletnikov, 85,3 (86,1) % moških oz. 87,4 (81,8) % slovenskih državljanov. Zaradi kaznivih dejanj je bilo po 2. odstavku 157 čl. ZKP pridržanih 2.118 oseb. V primerjavi s prejšnjim letom se je povečalo število pridržanih do 6 ur in zmanjšalo število pridržanih nad 6 ur, kar pomeni, da je policija izvajala ukrepe v predkazenskem postopku z milejšimi oblikami omejevanja prostosti.

1.2 Obseg obravnavane kriminalitete v letu 2001

V letu 2001 se je obseg obravnavane kriminalitete povečal, kar je posledica bolj doslednega vlaganja kazenskih ovadb za lažje delikte in porasta t.i. oskrbovalne kriminalitete, ki jo izvršujejo odvisniki od prepovedanih drog.

Število kaznivih dejanj, za katera je policija vložila kazenske ovadbe ali poročila v dopolnitev kazenske ovadbe, narašča že več let. V primerjavi z letom pred tem se je povečalo za 10,6 %. Policisti in kriminalisti so preiskali 47,1 (46,9) % vseh obravnavanih kaznivih dejanj.

Tabela: Gibanje števila obravnavanih kaznivih dejanj in deleža preiskavanosti v letih 1997 – 2001

Leto	Število k.d.	Število preiskanih k.d.	Delež preiskanih k.d.
1997	37.451	24.099	64,35 %
1998	55.259	29.242	52,92 %
1999	61.693	29.766	48,25 %
2000	67.617	31.707	46,89 %
2001	74.795	35.210	47,08 %

Z obravnavanimi kaznivimi dejanji v letu 2001 so storilci poškodovani in/ali oškodovali 45.020 (40.408) ljudi in povzročili za 34,2 (29,3) milijarde SIT škode, kar je za 16,9 % več kot v letu pred tem. Zaradi posledic kaznivih dejanj je umrlo 47 ljudi, 489 jih je bilo hudo in 1.923 lažje poškodovanih. Največ ljudi je umrlo zaradi umorov (13), povzročitve smrti iz malomarnosti (11), povzročitve splošne nevarnosti (5) in posledic k.d. neupravičene proizvodnje in prometa z mamili (5).

V strukturi obravnavane kriminalitete se je, v primerjavi s predhodnim letom, najbolj povečalo število drobnih pre-

moženjskih deliktov, med njimi tatvin po 211. čl. KZ (z 21.167 na 24.324), poškodovanj tuje stvari (s 5.015 na 5.986), zatajitve (s 580 na 859) in prikrievanj (z 872 na 1.230). Nadaljevalo se je dolgoletno naraščanje števila obravnavanih kaznivih dejanj neupravičene proizvodnje in prometa z mamili, ki se je v primerjavi z enakim obdobjem povečalo od 939 na 1.140. Poleg tega se je precej povečalo število kaznivih dejanj lahke telesne poškodbe (s 1.445 na 1.734), ogrožanja varnosti (s 1.557 na 2.041), grdega ravnanja (s 150 na 224), spolnega napada na osebo, mlajšo od 15 let (s 147 na 221), kršitve temeljnih pravic delavcev (z 58 na 113), poslovne goljufije (z 231 na 771), zlorabe položaja ali pravic (s 169 na 333), poverbe (s 163 na 448), ponarejanja in uporabe ponarejenih vrednotnic ali vrednostnih papirjev (s 690 na 1.049), izdaje nekritega čeka in zlorabe bančne ali kreditne kartice (s 1.222 na 1.865), posebnega primera ponarejanja listin (z 71 na 207), overovitve lažne vsebine (z 88 na 122), ponarejanja znamenj za zaznamovanje blaga, mer in uteži (s 4 na 28), jemanja in dajanja podkupnine (z 22 na 40), nasilništva (z 280 na 359) itd.

Vse policijske uprave so v letu 2001 obravnavale več kaznivih dejanj kot leto pred tem. Število obravnavanih kaznivih dejanj se je razmeroma najbolj povečalo na PU Postojna (za 28,4 %), PU Maribor (za 27,0 %) in PU Celje (za 24,5 %).

Tabela: Število obravnavanih kaznivih dejanj in njihova preiskavnost po policijskih enotah v letih 2000 – 2001

Enota	Število k.d.			Delež preiskanih k.d.	
	2000	2001	Porast / upad (v %)	2000	2001
GPU	2	11	450,00	0,00 %	81,82 %
PU Celje	5.581	6.946	24,46	54,49 %	51,25 %
PU Koper	4.427	4.651	5,06	48,57 %	45,54 %
PU Krško	2.027	2.316	14,26	71,04 %	70,94 %
PU Kranj	2.960	3.541	19,63	66,45 %	57,02 %
PU Ljubljana	35.115	36.444	3,78	38,71 %	40,86 %
PU Maribor	7.112	9.034	27,02	53,04 %	49,23 %
PU Murska Sobota	2.774	3.238	16,73	61,97 %	60,22 %
PU Nova Gorica	2.722	2.959	8,71	42,17 %	45,56 %
PU Novo mesto	2.454	2.714	10,59	58,44 %	56,96 %
PU Postojna	1.064	1.366	28,38	51,03 %	47,07 %
PU Slovenj Gradec	1.379	1.575	14,21	65,19 %	65,84 %
Skupaj	67.617	74.795	10,62	46,89 %	47,08 %

Statistični porast kaznivih dejanj, za katera je policija vložila kazenske ovadbe, je odraz slabših varnostnih razmer (predvsem na področju zlorabe prepovedanih drog in posledičnega naraščanja t.i. oskrbovalne kriminalitete), še zlasti pa:

- bolj doslednega obravnavanja kaznivih dejanj, pri katerih se pregon prične na predlog oškodovanca oziroma upravičenca;

Tovrstna dejanja so najštevilnejša in zato znatno vplivajo na obseg obravnavane kriminalitete. V začetku leta 2001 je generalna policijska uprava posredovala policijskim enotam

usmeritev, da je predlog za pregon podan že s tem, ko upravičenec dejanje naznani. Policija predloga ne sme več posebej oblikovati niti nima diskrecijske pravice pojasnjevati upravičencu, kaj je predlagalni delikt. Izvajanje usmeritev je povečalo število predlagalnih deliktov, za katere je policija vložila kazenske ovadbe, in s tem »selitev« iz statistike nepravilnih deliktov, brez pravne podlage za pregon, v statistiko obravnavanih kaznivih dejanj.

- zaostanka pri vnosu kaznivih dejanj, za katera je policija vložila kazenske ovadbe konec leta 2000, v informacijski sistem;

Zaradi zaostankov pri vnosu kaznivih dejanj v informacijski sistem je bilo nekaj tisoč kaznivih dejanj, za katera so policisti sestavili kazenske ovadbe ob koncu leta 2000, evidentiranih šele v letu 2001. Pri večini takšnih primerov datum kazenske ovadbe ni bil pravilno vnešen (namesto datuma nastanka dokumenta je bil evidentiran datum vnosa v računalnik), zato je prišlo do navideznega prenosa kaznivih dejanj v leto 2001.

- težav pri evidentiranju kriminalitete v začetku leta 2000;

Število kaznivih dejanj, za katera je policija vložila kazenske ovadbe v začetku leta 2000, je navidezno manjše zaradi začetnih težav z novim informacijskim podsistemom za kriminaliteto in razmeroma velikega deleža napačno oz. nepravilno datiranih in evidentiranih kaznivih dejanj.

Med kaznivimi dejanji, za katera je policija vložila kazenske ovadbe ali poročila v dopolnitev kazenske ovadbe, je bilo 26.122 (20.862) predlagalnih deliktov ali za 25,2 % več kot leto pred tem. Obenem je policija državnemu tožilstvu poročala o 7.515 (9.489) ali za 20,8 % manj predlagalnih deliktov brez podlage za pregon.

Na področju kriminalitete je policija izdelala 74.288 (72.315) zaključnih dokumentov, od tega:

- 54.878 (51.867) kazenskih ovadb,
- 8.529 (5.724) poročil v dopolnitev kazenske ovadbe in
- 10.881 (14.706) poročil o dejanjih brez pravne podlage za pregon.

Gibanje števila predlagalnih deliktov in zaključnih dokumentov (porast števila dokumentov o pregonu po uradni dolžnosti ter upad števila poročil o tem, da ni podlage za pregon), potrjuje tezo o selitvi lažjih kriminalnih primerov med kazniva dejanja, za katera je policija vložila kazenske ovadbe.

Kazenske ovadbe in poročila v dopolnitev kazenske ovadbe so bili vloženi zoper 42.299 (39.896)³ znanih osumljencev

³ Število v posameznem letu ovadenih oseb je statistično, kar pomeni, da je npr. nekdo, ki je bil v istem letu ovaden zaradi več kaznivih dejanj, večkrat štet v skupnem številu ovadenih osumljencev.

zaradi suma storitve 35.210 (31.707) kaznivih dejanj. V primerjavi z letom prej je med njimi upadlo število ovadenih, ki so kaznivo dejanje storili pod vplivom alkohola (od 855 na 676) in/ali prepovedanih drog (od 231 na 111). Policija je po Zakonu o odgovornosti pravnih oseb za kazniva dejanja 162 (27)-krat ovadila tudi pravne osebe.

Pri delu na področju kriminalitete so policisti uniformirane in kriminalistične policije sestavili skupno 328.961 (298.967) uradnih dokumentov ali za 10,0 % več kot leto pred tem. Poleg 74.288 zaključnih dokumentov policijskega postopka je bilo med njimi še 98.766 uradnih zaznamkov, 32.167 zapisnikov o preiskovalnih dejanjih, policijskih ukrepih in postopkih, 1.398 odločb o pridržanju itd. Policisti so v letu 2001 izdelali 20.389 zapisnikov o ogledu kraja kaznivega dejanja, 1.446 zapisnikov o hišni preiskavi, 112 zapisnikov o osebni preiskavi in 10.213 zapisnikov o zasegu predmetov. Primerjava s podatki za predhodno leto kaže, da je bilo opravljenih več preiskovalnih dejanj, in sicer za 8,0 % več ogledov krajev kaznivega dejanja, 2,8 % več hišnih preiskav, 47,4 % več osebni preiskav ter za 26,4 % več zasegov. Po drugi strani so policisti izdali za 6,0 % manj odločb o pridržanju.

1.3 Strokovno delo policije

Kakovost policijskega dela na področju kriminalitete se je izboljšala. Policisti so uspeli preiskati več kaznivih dejanj z milejšim poseganjem v prostost osumljencev kot leto pred tem. Delo je potekalo v okviru načrtovanih in drugih nalog, ki so jih narekemale okoliščine in varnostne razmere. Kriminalistična dejavnost je bila usmerjena v odkrivanje in preiskovanje težjih in kompleksnih kriminalnih primerov. K uspešnemu odkrivanju in dokazovanju kriminalne dejavnosti je med drugim pripomogla iniciativnost in iznajdljivost kriminalistov ter izboljšanje sodelovanja z državnimi tožilci. Policija je med drugim sprejela razmeroma visoke mednarodne standarde za preiskovanje korupcije, ki v letu 2001 še niso bili v celoti udeleženi, za učinkovitejše preiskovanje kompleksnih pojavnih oblik kriminalitete pa je pripravila strategijo kriminalistično-analitične dejavnosti, strategijo preiskovanja računalniške kriminalitete ter smernice za delo na področju tatvin motornih vozil.

Preventivno delo na področju kriminalitete je potekalo v obliki usposabljanja in posvetovanja s predstavniki sodišč, tožilcev in centrov za socialno delo o kriminaliteti na škodo otrok in mladoletnikov, seznanjanja različnih institucij (vrtcev, šol, socialnih služb, zdravstvenih ustanov, nevladnih organizacij) o nasilju nad otroki, nasilju med vrstniki in na šolah, televizijske oddaje in zgibanke o vlomih, ropih, drznih tatvinah in protipravnih prilastitvah motornih vozil, predavanja o nevarnosti uživanja prepovedanih drog, priprave preventivnega gradiva o trgovini z belim blagom ipd. Policija je

na različnih razstavah seznanjala ljudi o samozaščitnih ukrepih pred kriminalom, z uradom za droge ter ministrstvom za šolstvo in šport pa je sodelovala pri oblikovanju programa za preprečevanje zlorabe prepovedanih drog.

Na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kriminalitete je policija je obdržala visoko raven sodelovanja s policijami drugih držav. Okrepila je različne oblike sodelovanja v okviru Interpola in Europola, sodelovanja na podlagi bilateralnih sporazumov ter sodelovanja v okviru drugih ustanov ali pobud za preprečevanje mednarodnega kriminala, zlasti na področju terorizma ter ilegalne trgovine in tihotapljenja ljudi in prepovedanih drog. V letu 2001 je kriminalistična policija prejela 37.207 mednarodnih sporočil, največ iz Italije, Nemčije, Avstrije ter Bosne in Hercegovine. Na podlagi tega je bilo na novo odprtih 9.484 (8.568) zadev. Povečalo se je število delovnih stikov pri izvajanju operativnih akcij v Sloveniji in tujini. Okrepilo se je sodelovanje na področju ukradenih motornih vozil, zlasti z Rusijo in Ukrajino, ki sta slovensko policijo dnevno obveščali o najdbah vozil, ukradenih v Sloveniji, ki pa kljub izpolnitvi formalnih pogojev največkrat niso bila vrnjena lastnikom.

Strokovno delo policije je bilo namenjeno tudi razvoju novih forenzičnih preiskovalnih metod in instrumentalnih tehnik, strokovnemu usposabljanju, mednarodnemu sodelovanju ter skrbi za pravočasno posodabljanje in vzdrževanje opreme forenzičnih laboratorijev. Pripravljena in dopolnjena so bila strokovna navodila za različna kriminalističnotehnična opravila pri ogledu krajev kaznivih dejanj in drugih varnostnih dogodkov, modificirana je bila evidenca DNK profilov storilcev kaznivih dejanj, delovati je začel računalniški sistem za identifikacijo prstnih odtisov itd.

Kriminalistični tehniki so sodelovali pri 4.801 (5.312) ogledih krajev kaznivih dejanj in drugih varnostnih dogodkov, kar je za 9,6 % manj kot leto prej. Pri 36,3 (37,0) % primerov se je izkazalo, da ne obstajajo razlogi za sum kaznivega dejanja. Kriminalistični tehniki so podali 1.171 (1.160) strokovnih mnenj. Poleg tega so skupaj s policisti daktiloskopirali 4.067 (3.617) osumljencev, na podlagi prstnih sledi identificirali 320 (404) storilcev kaznivih dejanj in nastavili 110 (192) pasti za domače tatove. Kakovost ogledov krajev kaznivih dejanj se je izboljšala.

Leta 2001 je bilo v laboratorijih centra za kriminalističnotehnične preiskave prejetih 3.294 (3.210) zaprosil za preiskavo in strokovno mnenje, kar je za 2,6 % več kot v letu pred tem, na kar je vplival predvsem povečan obseg preiskav vzorcev prepovedanih drog (s 638 na 995). Zmanjšalo se je število zaprosil za preverjanje identitete (z 835 na 794). Na podlagi sodnih odredb za podajo izvedenskega ali strokovnega mnenja je bilo opravljenih 176 preiskav, v 38 (25) primerih pa so bili strokovnjaki vabljeni na sodišče.

Tabela: Laboratorijske preiskave centra za kriminalističnotehnične preiskave v letih 2000 – 2001

Področje / leto preiskave	2000	2001
Fizika	605	537
Kemija	857	1.186
Biologija	897	877
Dokumenti	653	526
Daktiloskopija	198	168
SKUPAJ	3.210	3.294

V letu 2001 je bil uveden nov način preiskovalne podpore policijskemu delu – izdelovanje računalniško sestavljenih slik iskanih neznanih oseb (t. i. fotoroboti). Izdelanih je bilo 13 slik za pomoč pri iskanju neznanih roparjev, na podlagi katerih je bilo uspešno razrešenih 7 primerov. Opravljenih je bilo 33 (55) pregledov računalniške opreme, pri čemer so bili zaseženi podatki in na podlagi njihove analize pripravljena strokovna mnenja, ter 16 poligrafskih preiskav. V večini primerov je bila poligrafska metoda uporabljena za izločitev oseb iz kroga osumljenec kaznivih dejanj. Strokovnjaki za poligrafske preiskave in psihološko profiliranje so opravili tudi 10 pogovorov, ko uporaba poligrafske metode ni bila indicirana ali mogoča, in izdelali 20 psiholoških profilov neznanih storilcev nasilnih kaznivih dejanj. Dejavnost kriminalistične analitike se je nanašala na preiskovanje organiziranega tihotapljenja ljudi, nerazrešene umore, povojne zunajsodne poboje in preprečevanje terorizma. V dveh primerih so bili z analizo ugotovljeni domnevni storilci kaznivih dejanj, v drugih primerih pa so analitične ugotovitve pripomogle k uspešnemu zaključku kriminalističnih preiskav.

2 PREGLED POSAMEZNIH PODROČIJ KRIMINALITETE

2.1 Splošna kriminaliteta

2.1.1 Obravnavanje splošne kriminalitete

V letu 2001 je policija obravnavala 67.580 (61.280)⁴ ali za 10,3 % več kaznivih dejanj splošne kriminalitete kot leto pred tem, kar je potrdilo predvidevanja strokovnjakov o naraščanju tovrstnih kaznivih dejanj. Kljub povečanemu obsegu dela, je policiji uspelo preiskati 28.332 ali 41,9 (42,2) % kaznivih dejanj ali 2.478 več kot leto pred tem.

Število obravnavanih kaznivih dejanj **zoper življenje in telo** se je povečalo z 2.294 na 2.621 ali za 14,3 %, preiskanih pa je

bilo 93,9 % (92,4 %) tovrstnih kaznivih dejanj. Najbolj je poraslo število lahkih telesnih poškodb (s 1.445 na 1.734). V letu 2001 je policija vložila kazenske ovadbe zaradi 61 (75) k.d. umora in poskusa umora. Obravnavala je 15 dokončanih umorov⁵, od katerih je ostal nepreiskan le primer likvidacije domnevnega člana kriminalne združbe v Ljubljani. Nepreiskan je ostal tudi poskus umora podjetnika v Krškem, ki so ga neznani storilci poskušali ubiti z namestitvijo eksploziva pod vozilo. Med odmevnejše primere sodita še umor dijaka četrtega letnika Srednje policijske šole, umor iranskega državljana v Prehodnem domu v Vidoncih in posebno huda telesna poškodba novinarja iz Mežice.

Skupno število obravnavanih kaznivih dejanj **zoper spolno nedotakljivost** je glede na leto pred tem poraslo s 362 na 437 ali za 20,7 %, preiskanos tovrstnih kaznivih dejanj pa je bila zelo visoka in je znašala 93,6 (87,9) %. Med njimi je najbolj poraslo število kaznivih dejanj spolnih napadov na osebo, mlajšo od 15 let (od 147 na 221), medtem ko je število prijavljenih posilstev in poskusov posilstva upadlo (s 86 na 82),

Med kaznivimi dejanji **zoper premoženje**, ki jih je policija obravnavala 54.872 (50.882) ali 7,8 % več kot leto pred tem, so prevladovala tatvine (24.165)⁶, vlomi (15.617) in poškodovanje tuje stvari (5.986). Podatki kažejo, da se je število vlovov glede na leto prej nekoliko zmanjšalo (za 2,2 %), povečalo pa se je število tatvin (za 13,5 %), ropov (za 6,1 % ali od 474 na 503), roparskih tatvin (od 58 na 76) in poškodovanj tuje stvari (za 19,4 %), medtem ko je bilo število drznih tatvin (811) enako kot leto pred tem.

Število vlovov statistično upada že od 1999. leta dalje, kar je po mnenju kriminalistov posledica boljšega varovanja objektov in dela varnostnih agencij. Ob manjšem številu vlovov se je zmanjšala tudi njihova preiskanos (od 20,1 na 17,3 %), poseben problem pa so bili vlomi v cestna vozila, katerih je policija obravnavala 3.752, uspešno preiskala pa le 417 ali 11,1 %.

Število ropov in roparskih tatvin se je povečalo, njihova preiskanos pa je bila boljša. Pri ropih je znašala 51,7 % ali za 0,9 odstotne točke več, pri roparskih tatvinah pa 71,1 % ali za 24,5 odstotne točke več kot leto pred tem. Največ ropov je bilo v večjih urbanih naseljih, na ulici in v trgovinah, izvrševali pa so jih zlasti odvisniki od prepovedanih drog. Odmevni so bili zlasti oboroženi ropi bank, pošt in menjalnic, pri katerih so storilci pridobili večje vsote denarja. Pri tem niso izbirali sredstev, zaradi možnosti hitrega umika čez državno mejo

⁴ Število zajema splošna kazniva dejanja in kazniva dejanja posebnih oblik kriminalitete (zloraba mamil, orožja, ponarejanje denarja ipd.) oz. vsa kazniva dejanja, razen kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete.

⁵ Podatek prikazuje število storjenih k.d., pri katerih je policija ugotovila, da gre za dokončan umor, sicer pa je v tem letu vložila kazenske ovadbe zaradi 13 (31) dokončanih k.d. umora.

⁶ Podatek prikazuje število tatvin po 211. in 212. čl. KZ, brez vlovov, drznih tatvin in tatvin motornih vozil.

pa so večkrat napadli objekte na obmejnih območjih. Policiji je uspelo preiskati več tovrstnih ropov, pri čemer je ovadila tuje državljane. Objekti oropanih finančnih institucij večinoma niso bili ustrezno tehnično opremljeni (npr. z neprebojnim steklom, preprekami za onemogočanje neposrednega stika z uslužbencem ipd.).

Policija je leta 2001 obravnavala 691 tatvin motornih vozil. Zmanjšalo se je število tatvin kombiniranih in tovornih vozil, povečalo pa se je število tatvin dražjih osebnih vozil. Zaradi bolj učinkovite tehnične zaščite vozil so storilci začeli vlamljati v hiše, kjer so poiskali ključe vozila (samo na območju ljubljanske policijske uprave je bilo tako odpeljanih okoli 50 vozil). Poleg tatvin je policija obravnavala tudi 531 (504) odvzemov motornih vozil, največ na območjih policijskih uprav Maribor, Murska Sobota, Celje in Krško. Storilci teh kaznivih dejanj so bili domnevno ilegalni prebežniki, saj so bila vozila pogosto najdena pred državno mejo z Italijo.

2.1.2 Obravnavanje mladoletnih žrtev in osumljencev kaznivih dejanj

Leta 2001 so policisti državnemu tožilstvu ovadili 2.671 (2.937) mladoletnikov zaradi suma storitve 4.344 (4.847) kaznivih dejanj. V primerjavi z letom pred tem se je število obravnavanih kaznivih dejanj zmanjšalo za 10,4 %, število ovadenih mladoletnikov pa za 9,1 %, s čimer se je nadaljevalo večletno upadanje primerov tovrstne kriminalitete. Na gibanje je najbolj vplivalo manjše število premoženjskih deliktov, zlasti velikih tatvin, ki jih je policija v letu 2001 obravnavala le še 691 (1.156) ali za 40,2 % manj kot leto pred tem.

Po drugi strani se je povečalo število kaznivih dejanj mladoletnikov z elementi nasilja: lahkih telesnih poškodb (s 137 na 157), ogrožanja z nevarnim orodjem pri pretepu ali prepiru (z 9 na 17), ogrožanja varnosti (s 54 na 65), posilstva (z 2 na 5), spolnega nasilja (s 6 na 9), spolnega napada na osebo, mlajšo od 15 let (z 11 na 25), ropa in roparske tatvine (s 121 na 158), poškodovanja tuje stvari (s 314 na 355), izsiljevanja (s 96 na 150), nasilništva (s 30 na 48) in preprečitve uradnega dejanja uradni osebi (s 6 na 10). Povečalo se je tudi število odvzemov motornih vozil (s 66 na 80) in goljufij (s 73 na 140). Posebej zaskrbljujoče je naraščanje zlorabe prepovedanih drog med mladimi, ki se odraža tudi v povečanju kaznivih dejanj mladoletnikov, ki jih je obravnavala policija v letu 2001 (porast z 244 na 283 ali za 16,0 %).

V primerjavi s predhodnim letom se je zelo povečalo število varnostnih dogodkov z elementi kaznivega dejanja (s 391 na 655 ali za 67,5 %), zaradi katerih so policisti državnemu tožilstvu vložili poročila o sumu, da so jih storili otroci. Med njimi je bilo 7 (1) primerov hude telesne poškodbe, 3 (1) primeri ogrožanja z nevarnim orodjem pri pretepu ali prepiru, 7 (0) primerov grdega ravnanja, 8 (3) primerov spolnega napada na osebo, mlajšo od 15 let, 2 (0) primera zlorabe pre-

povedanih drog, 381 (228) primerov tatvine, 48 (21) primerov velike tatvine, 15 (8) primerov ropa in 79 (41) primerov poškodovanja tuje stvari.

S kaznivimi dejanji, ki jih je obravnavala policija, je bilo poškodovanih in/ali oškodovanih 3.485 (3.015) otrok in mladoletnikov, oz. 15,6 % več kot leto pred tem. Število kaznivih dejanj zanemarjanja mladoletne osebe in surovega ravnanja se je povečalo s 146 na 167, spolnega napada na osebo, mlajšo od 15 let pa s 147 na 221. Porast je med drugim odraz boljšega sodelovanja policije s socialnimi službami, šolami, vrtci in zdravstvenimi ustanovami pri odkrivanju tovrstnih dejanj. Povečalo se je tudi število obravnavanih kaznivih dejanj nasilništva (z 280 na 359), kar je odraz pogostejšega prijavljanja družinskega nasilja.

Policija je v treh primerih postopala v skladu s konvencijo OZN o civilnopravnih vidikih mednarodne ugrabitve otrok. Uspešno je izvedla postopek za vrnitev otroka materi v Združene države Amerike ter posredovala pri vrnitvi dveh slovenskih otrok, ki sta bila neupravičeno odpeljana v Makedonijo.

2.2 Gospodarska kriminaliteta

Leta 2001 se je nadaljevalo naraščanje števila obravnavanih kaznivih dejanj s področja gospodarske kriminalitete. Policija je obravnavala 7.215 (6.337) ali za 13,9 % več tovrstnih kaznivih dejanj kot leto pred tem. Med njimi se je izrazito povečalo število nekaterih lažjih oblik kriminalitete, npr. izdajanja nekritega čeka in zlorabe bančne ali kreditne kartice (s 1.222 na 1.865) ter ponarejanja in uporabe ponarejenih vrednotnic ali vrednostnih papirjev (s 690 na 1.049). Povečalo se je tudi število poslovnih goljufij po 234. a čl. KZ (z 231 na 771), poneverb (s 163 na 448) in gospodarskih kaznivih dejanj z elementi organiziranega kriminala. Upadlo pa je število t.i. tradicionalnih gospodarskih kaznivih dejanj, kot so goljufije po 217. čl. KZ (od 1.681 na 964).

Višina škode, povzročene s kaznivimi dejanji gospodarske kriminalitete, se je v primerjavi s predhodnim letom povečala od 13,0 na 16,8 milijarde SIT ali za 28,9 %, kar je med drugim odraz prednostnega obravnavanja hujših oblik kaznivih dejanj, s katerimi je bila povzročena velika premoženjska škoda.

Zaradi gospodarskih kaznivih dejanj je policija vložila kazenske ovadbe zoper 7.838 (6.675)⁷ ali za 17,4 % več osumljencev kot v predhodnem letu. Med njimi je bilo glede na leto pred tem več lastnikov in direktorjev družb z omejeno odgovornostjo, pri nekaterih vrstah gospodarskih kaznivih dejanjih

⁷ Število v posameznem letu ovadenih oseb je statistično, kar pomeni, da je npr. nekdo, ki je bil v istem letu ovaden zaradi več kaznivih dejanj, večkrat štet v skupnem številu ovadenih osumljencev.

(predvsem poslovnih goljufijah) pa je bilo razmeroma več povratnikov.

Policija je na podlagi zakona o odgovornosti pravnih oseb za kazniva dejanja obravnavala 156 kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete, pri katerih je, poleg odgovornosti fizične osebe, ugotovila tudi kazensko odgovornost pravne osebe.

2.3 Organizirane in posebne oblike kriminalitete

2.3.1 Obravnavanje organizirane kriminalitete

Med obravnavanimi kriminalnimi primeri v letu 2001 je bilo po presoji policistov 924 (898) kaznivih dejanj posledica organizirane kriminalne dejavnosti, kar je 1,2 (1,3) % od vseh obravnavanih kaznivih dejanj. Na porast tovrstne kriminalitete je najbolj vplivalo učinkovitejše delo policije, zlasti na področju odkrivanja in preprečevanja nedovoljene trgovine oziroma tihotapljenja prepovedanih drog in ilegalnih prebžnikov. Policisti so med kaznivimi dejanji, ki so bila posledica organizirane kriminalne dejavnosti, vložili kazenske ovadbe za 7 (18) kaznivih dejanj zoper življenje in telo, 237 (221) kaznivih dejanj nepravilne proizvodnje in prometa z mamili, 176 (199) kaznivih dejanj zoper premoženje, 89 (30) kaznivih dejanj ponarejanja listin, 283 (194) kaznivih dejanj prepovedane prehoda čez državno mejo itd.

Na področju boja zoper organizirano kriminaliteto so bile okrepljene neposredne oblike sodelovanja med kriminalistično policijo in državnim tožilstvom pri vodenju in usmerjanju predkazenskega postopka. Državni tožilci so se vključevali v operativno spremljanje pripadnikov organiziranih kriminalnih skupin, ki jih policija vodi na podlagi prikritih metod in ukrepov. Takšno sodelovanje je potekalo v 125 (114) primerih, kjer je policija uporabila prikrite ukrepe zoper 489 (414) oseb. Policisti so pri tem uspeli identificirati 52 (49) organiziranih kriminalnih skupin, pri čemer so v 39 (44) primerih ugotovili povezave s tujino, zlasti s kriminalnimi skupinami z območja nekdanje Jugoslavije ter Italije, Madžarske, Romunije, Bolgarije, Turčije in Albanije.

Pravočasna in fleksibilna uporaba prikritih metod in ukrepov na podlagi zakona o policiji in zakona o kazenskem postopku je policiji omogočila uspešno vodenje ukrepov zoper večje organizirane kriminalne skupine. Pomanjkanje tehničnih sredstev in kadra pa je večkrat otežilo pravočasen odziv policije, tako da v posameznih primerih ni mogla preprečiti in/ali zbrati dokazov o kaznivem dejanju, za katerega je zvedela med izvajanjem ukrepov. Kljub temu je kriminalistična policija uspešno opravila tudi zahtevnejše naloge, kot je bilo npr. prijete osumljencev težjih korupcijskih deliktov. Zahtevnejšo obliko preiskovanja organizirane kriminalitete je v letu 2001 predstavljalo tudi področje gospodarskih kaznivih dejanj, kjer so bile večkrat kot v prejšnjih letih uporabljene prikrite preiskovalne metode in ukrepi, ter področje medna-

rodnega terorizma, v okviru katerega so v velikem številu držav potekale na videz nepovezane pripravljalne dejavnosti, ki jih je težko dokazati in kazensko preganjati.

2.3.2 Obravnavanje posebnih oblik kriminalitete

Na področju računalniške kriminalitete je policija ugotovila porast obravnavanih kaznivih dejanj nepravilnega izkoriščanja avtorskega dela (z 11 na 23). Zaradi dolgotrajnih preiskovalnih postopkov je namreč šele v letu 2001 vložila kazenske ovadbe zoper računalniške pirate, ki so bili sicer odkriti v okviru policijske akcije leto pred tem. Upadlo je število kaznivih dejanj nepravilnega vstopa v zaščiteno računalniško bazo podatkov (z 12 na 2) in vdora v računalniški sistem (s 15 na 6), kar je po oceni strokovnjakov posledica bolj doslednega tolmačenja elementov, ki morajo biti podani za tovrstna kazniva dejanja. Težave pri preprečevanju in preiskovanju računalniške kriminalitete je povzročala zastarela kazenska zakonodaja, ki ne pozna novih oblik zlorab po internetu, in večje računalniško znanje storilcev, ki jih je težje odkriti. Strokovnjaki ocenjujejo, da je na tem področju razmeroma veliko temno polje, saj se le redka podjetja in posamezniki odločajo za prijavo računalniških kaznivih dejanj.

Prepovedane droge so bile tudi v letu 2001 velik družbeni problem. Bile so generator deliktov na različnih področjih kriminalitete, prometne varnosti, javnega reda in drugje. Zloraba prepovedanih drog se je povečala, kar kriminalisti sklepajo na podlagi povečanega povpraševanja in ponudbe prepovedanih drog na ilegalnem trgu. Zlasti zaskrbljujoče je, da je med uporabniki čedalje več otrok in mlajših mladoletnikov, ki se še ne zavedajo nevarnosti drog. V letu 2001 je bila največkrat odkrita zloraba marihuane, heroina in ekstazija. Policija je obravnavala za 12,2 % več kaznivih dejanj zlorabe prepovedanih drog po 196. in 197. čl. KZ (porast od 1.370 na 1.537) kot leto pred tem, in kar za 26,8 % več prekrškov po zakonu o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami (porast od 3.433 na 4.352). Zaradi posledic uživanja prepovedanih drog je v Sloveniji umrlo 18 (12) ljudi.

Skupna količina vseh zaseženih prepovedanih drog je bila manjša kot leto pred tem, ker so bile med sicer številnejšimi zasegi manjkrat zasežene večje količine naenkrat. Večje količine prepovedanih drog so odkrili cariniki na mejnem prehodu Obrežje in v luki Koper. Kriminalisti ocenjujejo, da je po umiritvi razmer na območju nekdanje Jugoslavije spet oživela t.i. Balkanska pot. Oskrba uporabnikov heroina v zahodni Evropi je ponovno stekla tudi prek Slovenije, kjer je policija zasegla 10 ton anhidrida očetne kisline, ki sodi med predhodne sestavine heroina, in s tem preprečila proizvodnjo okoli 4 ton te droge.

Med obravnavanimi kaznivimi dejanji zlorabe prepovedanih drog jih je bilo 253 (249) oz. 16,5 (18,2) % posledica organizirane kriminalne dejavnosti. Policija je na tem področju odprla 48 posebnih oblik policijskega dela zoper 204

osebe, od katerih je bilo zaključenih 18 primerov in ovadenih 73 oseb.

Tabela: Količina zaseženih prepovedanih drog in predhodnih sestavin v letih 2000 – 2001

Vrsta zasežene snovi	Enota	2000	2001	Porast / upad (v %)
HEROIN	kg	392,65	88,93	-77,4
KOKAIN	kg	0,98	1,08	10,2
ECSTASY	tableta	27.928	1.852	-93,4
AMFETAMIN	kg	0,2	0,06	-70,0
	tablete	309	89	-71,2
KANABIS (bilka)	kos	3.354	1.925	-42,6
	kg	6,1	2,78	-54,4
KANABIS (marihuana)	kg	3.413,24	175,1	-94,9
SMOLA KANABISA (hašiš)	kg	1,22	2,36	93,4
LSD	kos	59	0	-100,0
METADON	tableta	245	382	55,9
	ml	1,545	3,346	116,6
BENZODIAZEPINI	tableta	735	460	-37,4
ANHIDRID OCETNE KISLINE (predhodna sestavina)	kg	9.900	10.000	1,0

Na področju **nedovoljenega prometa z orožjem in razstrelilnimi snovmi** je policija obravnavala 173 (199) kaznivih dejanj po 310. čl. KZ, od katerih je bilo 22 (47) kaznivih dejanj posledica organizirane kriminalne dejavnosti. Število kaznivih dejanj je upadlo zaradi legalizacije orožja, ki je bila v Sloveniji omogočena z uveljavitvijo novega zakona o orožju. Med večje primere nedovoljene trgovine z orožjem sodi zaseg 50 ton orožja v luki Koper; z orožjem so trgovali državljani Avstrije. Policija je identificirala tudi dve organizirani kriminalni združbi, ki sta se ukvarjali s preprodajo orožja s Hrvaške.

Leta 2001 je policija na področju **ilegalnih migracij** obravnavala 720 (871) kaznivih dejanj prepovedanega prehoda čez državno mejo, kar je za 17,4 % manj kot leto pred tem. Preiskanih je bilo 371 oz. 51,5 % kaznivih dejanj. Od skupnega števila obravnavanih kaznivih dejanj je bilo 283 (194) ali 39,3 (22,2) % posledica organizirane kriminalitete. Policija je obravnavala sicer manj tovrstnih kaznivih dejanj, vendar je bilo med njimi več hujših primerov. Policija je ovadila 49 pripadnikov organiziranih kriminalnih skupin, med njimi 21 tujih državljanov. S področja prepovedanih prehodov čez državno mejo je bilo zaključenih 8 posebnih oblik policijskega dela, v okviru katerih so bile vložene kazenske ovadbe zoper 85 oseb.

Policija je obravnavala 1.857 (2.171) kaznivih dejanj **ponarejanja denarja**. Od tega je bilo 14 (30) kaznivih dejanj posledica organizirane kriminalne dejavnosti. Število vnovčitev, pri katerih so še vedno prevladovali ponaredki bankovcev za 100.000 ITL in 10.000 SIT, se je zmanjšalo, prav tako se je zmanjšala količina zaseženih ponaredkov za 100 USD.

Prijave kaznivih dejanj s področja **prostitucije** in trgovine z belim blagom (zvodništva po 185. čl. KZ, posredovanja pri prostituciji po 186. čl. KZ in spravljanja v suženjsko razmerje po 387. čl. KZ) so zelo redke, zato so odkrita kazniva dejanja najpogosteje rezultat uporabe posebnih oblik policijskega dela. V letu 2001 je policiji v 4 primerih uspelo identificirati ter zbrati dokaze zoper kriminalne združbe, ki se ukvarjajo s prostitucijo in trgovino z belim blagom. Obravnavanih je bilo 20 (11) kaznivih dejanj zvodništva in posredovanja pri prostituciji ter 2 (0) kaznivi dejanji spravljanja v suženjsko razmerje. Nekateri primeri trgovine z belim blagom so bili povezani tudi z organiziranim tihotapljenjem ljudi čez državno mejo.

V letu 2001 je policija obravnavala 58 (41) primerov **korupcije**. Povečalo se je število kaznivih dejanj jemanja in dajanja podkupnine, kar je posledica intenzivnejše dejavnosti policije pri odkrivanju kaznivih dejanj zoper uradno dolžnost. Precej pa je upadlo število kaznivih dejanj nezakonitega posredovanja, ki so po mnenju strokovnjakov sicer zelo pogosta. Obravnavanih je bilo tudi 72 (81) kaznivih dejanj zlorabe uradnega položaja ali uradnih pravic ter 333 (169) kaznivih dejanj zlorabe položaja ali pravic, opredeljenih kot korupcijska ravnanja v širšem smislu.

Za boj proti **terorizmu** je policija uvedla akcijo, s katero se je vključila v prizadevanja svetovne skupnosti za zatiranje mednarodnega terorizma. V okviru akcije je bila opredeljena vrsta nalog in usmeritev za delo na tem področju.

V letu 2001 je bilo 5 **eksplozij**, pri katerih je policija ugotovila, da je šlo za kaznivo dejanje. Obravnavala je 377 (321) kaznivih dejanj **izsiljevanja**. Med 14 (9) obravnavanimi **ugrabitvami** sta bila dva primera, ki so ju izvedle organizirane kriminalne skupine.

Policija je v letu 2001 obravnavala 10 (25) kaznivih dejanj **tihotapstva**. Policisti so vložili kazenske ovadbe zoper 17 (50) osumljencev. Kljub manjšemu številu kaznivih dejanj pa je bila z njimi povzročena škoda nekoliko večja kot prejšnje leto in je znašala 31,5 (31,3) milijonov tolarjev. Največ škode je bilo povzročene z izogibanjem carinskemu nadzoru pri uvozu dražjih plovil.

VIRI:

1. Poročilo o delu na področju kriminalitete v letu 2001, Uprava kriminalistične policije, MNZ RS – Policija (Ljubljana, februar 2002).
2. Poročilo o delu policije za leto 2001, MNZ RS – Policija (Ljubljana, 2002).

Crime and criminal investigation activity in 2001

Staš Svetek, Senior Criminal Investigation Inspector of Crime Analysis Division, Crime Investigation Unit, Ministry of the Interior of the Republic of Slovenia, Štefanova 2, 1000 Ljubljana, Slovenia

In 2001 the extent of crime handled by the police increased, which is the result of more consistent filing of complaints for minor crimes, and a larger number of crimes committed by drug addicts. The police have investigated more criminal offences with less interventions resulting in deprivation of liberty. The terrorist attack on the United States has also had an indirect effect on police work in the field of crime. Within the framework of the international fight against terrorism, the police have provided security of premises and carried out preventive tasks.

Statistical data indicate that residents of Slovenia are still relatively safe from crime, although the predictions of experts concerning the strengthening of organisation and linkage of criminal offenders from different countries, an increase in crime with elements of psychological and physical violence and the exploitation of new, especially communication technologies and devices for the commission of criminal offences, have come true. Streams of illegal migrations across Slovenia have lessened, while a rise of abuse of illicit drugs and the so-called secondary crime, related to drugs, has continued. What is particularly concerning is a rise of violence and drug abuse among the young.

In 2001 the police submitted complaints to the state prosecution agency for 74.795 (67.617) criminal offences, for which there was a reasonable suspicion that they had been committed in the past year or in previous years, which is 10.6 % more than a year before. Among these offences, the largest rise was in minor property offences, offences of illicit drug manufacture and traffic, simple assault, threat to safety, maltreatment and sexual assault on a minor under 15 years.

Key words: crime, crime statistics, criminal offences, charged suspects, the police, crime investigation activity, Slovenia

UDC 343.3/7 (497.4)«2001«